

Weselibas padomneeks.

Par kauschu weselibas kopfchanu.

Parhrika.

(Turpinajums.)

Labiba peeder pee barodamahm weelam, kas zilwela wajadstaham wislabaf atpas, no labibas mehš dabonam il deenifskfu maifi, dehl kuras milsoni zilweli fatra azumirli Deemu luhds. Weedstahojumi apleezina, la rudsu maise til pat fahtiga, la kweeschu maise; ar klijam lopā zepta maise ir arweenu labafa, nekā ta, kas is fiateem milteem zepta, neween tapehz, la klijos fahtigakas, bet ari tapehz, la klijahm sarnu-stobra sira labakas ihpafstibas, nekā tihreem, fiateem milteem. Dastham zilwelam patlaban zepta maise neko neslahde, dastham atkal ta loti slahdiga. Salda maise arweenu labafa, nekā slahba.

Veels swars pee organifma ir fahleem, kas dasthadās baribas lihdselids atrodahs. Graudds atrodam pa leelakai dakai sofforfahbus faweenojumus, tad mineralu weelas, zaur kureahm it brangi atjaunojahs tahs beforaniflās materijas, kas zaur weelu mainu un mihsaleem aiseet boja.

Vabā alū, kas is ihstena eefala bruhwets, ir labi daudf sofforfahbu kaku. Bes tam wehl tahdā alū atrodam weelas, kas meesu bazo un atdshwina; tapehz tad ari ar fahli bauditam ihstam, tihram, ar eefalu bagatam alum pee wahjeem (nespehziageem), iswelelojofcheem un geuhti strahdajofcheem zilweleem beeschi ween brihnum branga felme. Agral alu dehweja dasthās weetas ari par tefofchu (schkshnu) maifi; schis nosaulums dasthā labā sira gluschi pareis.

Zounalds laifds blehdigi laudis un naudas raufeji ir pafahkluschi dabigas baribas lihdselids stipri ween famaitat. Tagad daudf weetas bruhwē un pahrdod alu, pee kura no eefala un apihneem naw ne smakas; tāpat ari pahrdod zigorikus par kafeju, un peenu, kas nelad naw is sildama lopa tefmexa tezejis; wihnu dabonam dsert, kas nestahw it nekahdā fakatā ar wihnogahm; ari stahdu un galas weelahm mehds dasthadasthadās slahdigas weelas peemaisit. Schi blehdiba loti slahdiga kauschu garam, jo zaur slahdigeem peemaisijumeem kauschu meefas fahf wahrgt un slimot; faprotama leeta, ka ari zilwelu garš zaur to zeefch, jo jau wezajeem bija sinams, ka tilai wefelā meefā wefels garš war peemist.

Bes famaitateem baribas lihdselkeem loti leelu postu padara ari dserschana un plihstschana, tā ari tabakas smehstschana noslehgtās telpās. No tam rodahs loti daudf slimibu. Ir pahstahama leeta, la Anglijā, tāpat ari us Ciropas zeefsemes un Seemes-Amērikā, smadsrau un nerwu sistemas laites pehdejds gadu desmitds loti stipri ir fahkluschas wairotees. Tas nahstahs neween zaur pahrleezigu meefas un gara spehlu nopuhleschānu deenifsklas maises un naudas grafcha dehl, bet ari zaur famaitatu ehdeenu un dschreenu baudifschānu, pee lam wehl peepalidhs nolahdetā frogu dsihwe.

Tilai zaur familijas dsihwes usseedeschānu panahkama kahrtiga pahrtika, panahkama kauschu weseliba. Zaur to, la familijas tehws weefnizā fehd, alu, wihnu waj schnabi dsch, tabaku smehle un par politiku spreesch, lamajahs, waj pat kahrtis spehle un zitadi moralei preti strahdā, rodahs schahdi nelabumi preefch wira pascha, tā ari preefch wira familijas pahrtikas sira. Wirsch pats fahlimst un poihina fawu dsihwi, famaitā fawu fainneezibu, slahde fawam garam, faween tifumeem. Familijai top atrauts daudf naudas, no kuras ta waretu kreetnu, wefeligu pahrtiku eegahdatees. Familijas galwaj draud arweenu treeka, familijas lozelli nomogahs ar ofinu truhzibu un, pee maises deweja agras nahwes, neween ar ofinu truhzibu, bet ari ar palofstu, panihlfchu fainneezibu un nabadshu.

Ja familijas tehws no frogu fargajahs un wifu fawu laimi melle mahjās, pee faween tuwateem un mihlakeem, tad wif warehs daudf labaf pahrtikt, nekā tad tas naudu frogds isfchlehsch; wif dsihwos ilgal, wif paliks wefelaki, spehzigati, tihrafi tilumās, un warehs wehl zeret us mantas eestrahschānu. Zaur to nabadsiga buschana un slimibas pee laudim fahls masinatees, pastahwibas zihnischānahs taps mehrenaka, pahrschaischānahs un negodiba fahls isgais un pohrtikas famaitatajeem daudf zeku aistahiti zeeti.

Muhfu organifmam wajaga bes baribas, atspirdfnaschānas un pajaurfnaschānas; tāpat ari mums tam japeewed weelas, kas butu muhfu meefai la taupifschānas lihdselids, un tā mums dotu eespehju, bes kunga pahrpuidifschānas meesu arweenu labi un spehzigu darot un nerwu spehlu ari preefch augstalas dwehseles darbības pahri paturet.

Schal sira ja-eewehro kafejai lihdsigi dschreeni, ruhguhchi un spūta dschreeni, wirzes, beidsot smehleschānas, schanulschānas un gremofschānas (schschānas) lihdselki. Mehš wehletos, la smehleschānas, schanul-

schānas un gremofschānas-lihdselkus un dschiletas dschreenuš pats nelabais parautu, un la tee, kureem pajaurfnaschānas, atdshwinafnaschānas un atspirdfnaschānas wajaga, turetōs pee wirzem, kafejas, tehjas, schokolades, tihra alus un ihsta wihna. Neweena supa waj zits ehdeens, kas is fahtigahm (barodamahm) stahdu un kustoau materijam gatawots, neuffautrina, nefakaršē, ja tai naw wirzes, it ihpafchi jaunās, smarschigas lapas un fahnes, zuturs, fahls, erikis u. t. pr., peelikts slahf. Bes wirzem war dsihwot, bet zilwels top slahbans. Neween pee zilwefeem, ari pee lopeem un shwebreem redsam zenschānos, schahdas smarschigas weelas usnemt. Schis smarschigas weelas lairina neween nerwu un traufu-sistemu meefā, bet pawezina ari paschu baribas fagre-mofschānu un tapehz tad ari tahs il katram ehdeenam japeeleef slahf.

Ihsto, afo wirzu sira jafaka, la daritum nepareisi, ja gribetum tahs bes lahdas tahlaks apluhlofchānas nosodit; ir atgadijumi, kur pipari waj ari kaut lahda zita karsnās semes jostas wirze ar wifleelako felmi top leetata. Domehr wifpahrigi gan jawehlahs, la schis stahdu dakas toptu til maj leetatas, zil ween tas eespeh-jams, jo tahm ir deefgon leela wara pee organifma un dasthi aparati top zaur wirahm stipri lairinati. Wislabaf ir, kad zilwels pee wirzem nepeeradinajahs, bet tahs leeta tilai retumeem, femischlōs atgadijumds, kur wajaga gremofschānu, nerwu sistemu un ofinu zirkulazijas (apfahrtzeefschānas) organus isfargat no slahbanibas, jo noteel, la gremofschānas organi, nerwu sistema un ofinu traufi top par daudf slahkani, zaur lo sinomas slimibas war isjeltees. Tahdās atgadijumds wislabafais lihdselids preefch slimibu nowehrschānas ir wirzes.

(Turpmal beigums.)

Wifpahriga dala.

Tehnikas panahkumi.

Uhdens spehlu isleetafchana.

(Turpinajums.)

Gewehrojama ir ta buschana, la pee mehāniflās sltuma teorijas pirmā galwenā teikuma nodibinaschānas tilai sltumds top pahrwehrtis mehāniflā darbā, famehr tatschu otradi mehānifla darbā pahrwehrschāna sltumds ir wehsturigaka un wezaka un no douds leelaka swara. Domehr, la rahdahs, mehš dabā atklahjam wifsworigafās un pee tam wifprastafās buschānas arweenu wehlahf. To peerahda daudf jaunlaiku isgudrojumi, bet pee teem mehš sche newaram ilgal kawetees. Kad zilwels wifpirms zaur diwu tola gabalu bersefchānu, tā tad zaur mehānifku darbu, uguni dabuja, eefahlahs preefch wifa zilwelu dsimuma jauna kulturnas periode; pehz tam wirsch atklahja, la sltumu war atkal mehāniflā darbā pahrwehrtis, un atkal eefahlahs preefch wira dsimuma jaunās laifmets, garairu laifmets, kura labumus mehš baudam.

Ja nemaldamees, tad tahda pate pahrgrosschānahs notiks wehl reis, kad laimefees dabiflos mehāniflos darbā spehklus pahrwehrtis sltumā. Sche nu efam pee pahrwehrschānu teorijas lodola nokluwuschu.

Zaur turbinu un uhdens ratu taisfchānu mehš waram uhdens spehklus zaur lahdu starpas-lozelli sinamā weetā pahrwehrtis sltumā, scho sltumu waram isleetat preefch garairu radifschānas un garairus atkal, no slifteem sltuma waditajeem eeslehgtus, aifwadit us pilfeh-tahm, tos isleetat schē preefch wifpahrigas pilfeh-tas zentral-furinaschānas, preefch darbu pahrahdasthadās un ar maschinahm faweenotus padarit tahlaf par dsinekleem (motoreem) un wehl tahlaf zaur faweenofschānas lozelli ar masafahm elektrodinamiflahm maschinahm par wifpahrigas appaifmofschānas lihdselkeem u. t. t. isleetat.

Zil daudf kahrtigi garairu wadi, kureem netruchsi wajadstiga spehka, preefch wefelahm pilfeh-tahm uu pilfeh-tu appabaleem isleetojami, to nemos newar noredset, un aprehlinat, lahds labums zaur to wifpahrigai kauschu fahdsihwei atlehtu. Nemas neraugotees us to, la refnās kapara wada-drahtis loti dahrgi malfā, elektrif-las straumes pahrmāinifchāna zaur garairu wadu ari jau tapehz butu labafa, la pee tam wifas jau tagad pahrahwofschas garairu maschinas ari turpmal waretu leetat.

Kad jau zentralā garairu furinaschāna pee garairu radifschānas ar oglem preefch pilfeh-tahm top eeteikta par labu, tapehz la esot lehtaka, zil daudf wairaf tos nebus, kad tefofchu uhdenu dsihwais spehls nahls scho ar oglem waj malku radito garairu weetā! Pee tahdas uhdenu spehlu isleetafchānas waretu pat felkas upes pahrwehrtis dsikumds un fugofschānai darit pee-ejamas.

B. Wajadstigas maschinas un aparati.

1. Sidromotori.

Uhdens rati un turbinas ir it ihpafchi pahsthamas la derigas uhdens spehlu maschinas; tomehr ir ari wehl zitas maschinas, starp kurahm jo eewehrojams tā fauktais uhdens auns, lo pa leelakai dakai leetā preefch uhdenu pazelfschānas no semafahm us augstafahm weetahm. Bet tāpat la uhdens rati ir diwejadi, proti tahdi, kureem uhdens pa wirfu un atkal tahdi, lurreem tas pa apafschu tel, tāpat ari ir wirsejas un apafschajas turbinas. Pee uhdenu krituma, no lahda metra augstuma jau war 150 sirgu spehka stipras turbinas buhwet.

Pee uhdens dsinektu (motoru) buhwem mehgina arweenu mahfsligus uhdens-kritumus (krahzes) eetaifst, ja leetajamais uhdens tai weetā jau dabigi negahschahs no lahda augstuma semē. Preefch tam nu leetā aisdambeschānas (uhdens uspludinaschānas) un atfargafschānas eetaifes.

Kad jau pee maseem strautieem un upitem schahda uhdenu aisdambeschāna waj uspludinaschāna weenigi zaur uhdens dsihwo darba-spehlu isleetafchānu atmet it brangu pelxu, zil daudf leelaku pelxu mums uhdenu pazelfschāna jeb uspludinaschāna neatmetihš pee leelafahm upem, kur schahda uhdens dsiluma pawairofchāna un regulefchāna jau tā tā fugofschānas dehl wajadstiga. — Schi upju padstinaschānas sistemu, pee kuras it ihpafchi Holandē kurahs, dibinajahs prinzipā us tom, la sinamds atslatums upē usbuhwē uhdens pazelfschānas eetaifes, tā la laimās waj fugi it weegli war no weenas tahdas eetaifes lihds otrai nokluht, jo uhdens zaur scheem damb-jeem un pazelfschānas eetaifem top pagelis wairaf pehdu augsti.

It brangi schahdas uhdenu aisdambeschānas waj pazelfschānas eetaifes isleetajamas pee pilfeh-tu ofu buhwem, pee lam turbinas un uhdens ratus tulā taisni us weetas war leetat, tāpat la pee kalnu strautem un upem ar leeleem kritumeem.

Pee wifseem scheem aparateem top kusteschānas spehls pa leelakai dakai zaur pahstarpinadameem lihdselkeem, waj nu zaur wehkomjeem, rateem, slfnu spolem u. t. t., waj ari zaur fapseeftu gaisu darba maschinahm peeweis slahf. Pehdejas lihdselids, proti fapseeftais gais, top arweenu wairaf, nekā rati, slfnas u. t. pr. preefch spehka pahrschānas (aifzefschānas) leetats, it ihpafchi, kur schis spehls us tahlakeem gabaleem ja-aifzef (ja-aifdien), la pee pneimatiflās pastu fuhtifschānas sistemas, lahda Londonā, Berlinē un dasthās zitas leelakas pilfeh-tās jau pastahw, la ari pee leelo dseljelu tuneku darbeem, lahdi zaur Mon-Seni un Gottharda kalneem israkti, kuru slahnu krichtofchee uhdens war pahrahdat leelus mehāniflus darbus.

Bet preefch scheem noluhleem mahds arweenu ihpafschus gaisa fapseedejus ustahiti, pee lam, la pee urbschānahm, is urbschānas maschinas tefofchais gais reisā ar to der ari la wentilazijas motors (dsinektis) preefch tunela gaisa atjaunofschānas, tā la tahdā wifse sche top panahkti diwi noluhki ar weenu paschu konstrulziju.

Ari preefch pneimatiflas lanalifazijas (Diernura sistema) un preefch pneimatiflas wefmu (ratu un lofomotiwu) dsihschānas waretu tam lihdsigus zaur uhdens spehlu dsihstus gaisa fapseedejus leetat. Mehānifka pahrschāna (transmifija) us tahlakeem gabaleem noteel pa leelakai dakai tilai pee kalnu zekem, un proti tahdā wifse, la diwi wilzeeni, no kureem weens pa weenahm ffeedem eet us leju, otris atkal pa otrahm ffeedem us augfchu, zaur stipreem drahtes rihzageem tahdā wifse ir faweenoti, la rihzags augfchas stanzijā ap leelu zeetu (nelustofchu) homi tel un nu us leju efofchais wilzeens, kurech smagal peelohtets, pa leelakai dakai zaur uhdenu usnemfchānu, weeglako wilzeenu us augfchu welf. Zejas stanzijā nonahkluscho wilzeenu nu istulfcho, augfchejo peepilda atkal ar uhdenu un nu to war atkal laist us leju, kas otu, weeglako wilzeenu uswills kalnā.

Pee wifahm schihm eetaifem ir runa tilai no leelakeem waj mafeem uhdens-kritumeem. Bet Meifners Londonā ir isgudrojis jaunu sistemu, pehz kuras ari juhras un eseru kustofchu wirfu war isleetat. Schis maschinas nostahda eser- waj juhramā un strahdā tur tāpat fawu dsineja darbu, la turbinas un uhdens rati pee leelakeem waj mafeem uhdens-kritumeem (krahzem). Iznahktu pa daudf gari, ja mehš schis jaunās maschinas gribetum schē aprahst, un bes tam wehl aprahst bes slhmejumeem nemas nebutu faprotoms.

Tā tad redsam, la pat wifneweenadalds uhdens spehklus zaur tehniku war isleetat.

(Turpmal beigums.)

Daschadas finas.

No eefshemes.

Rigas Latw. beedriba noswineja 19. un 20. februari famus gada svehtus vehz parafas lahtibas. Goda weefu bija atnabufchi gandrihs wif no aizinateem un svehtku dalibreeku fhogad bija ihsti daudi. Laimes wehlejumi fanahja bagatigaki neta wehl ziteem gabeem. Neflototees us lahdu masu frauzejumu paschads beigads, svehtki aistejeja wifai jauki un omuligi.

Is Ischikiles. Pastahstichu par lahdu behdigu atgadijumu. Preefch lahdam pahri nedekam atpafak bija diwi lungi, weens is Salaspils, otris is Ischikiles, beidlamais, zil man finams, esot rakstu-wedejs lahda beedriba, no lahda froga panehmufchi firgu bes ihpafchneeka finas un aibtraufufchi us Salaspili, jo tur tan deena bijis weefigs walars, isrihtots no Salaspils labd. beedr. Turp nobraufufchi naw wis firgu wairis atpafak laidufchi, bet padfinufchi us preefchu, t. i. us Rigas pusi. Butu nu lahds godigs wihrs to fastopis un eefehdees lamanas, tad bij firgs ar aissuhgu pagalam. Par leelu laimi tas nu gan now notizis. Sirga ihpafchneeks apjautajees pehz fawa firga, dewees aibtraujeem pafak, un netabl no Salaspils fatizis fawu firgu us zeka padfihitu. Pehz gan firga ihpafchneekam fatris no braujeem famafajis 1 rubl., bet la dirdams, pagasta walde bufshot fhos kundsinus weefigai bruguteefai nodot, dehl nehrtigeem darbeem, par to tad, finams, fatris to pelnijis ari dabus.

Mufhu stanzijs, Dgrē, nelad newaram wehtules, kuras pa pastu fuhitais, riktigi dabut; tahs gandrihs is reifes pasuhd. Wairak sehloschanahs par tam dirdams. Kaut jel peenahzigā weeta us tam greestu wairak wehribas.

No Gulbenes Lejas draudjes. Ra zitas Luterizigās draudjes, ta ari fhe Lejas draudse, pehz beigteem Latweefchu Deewa wahredeem, teel notureta ari Wahzu deewalposchana. Naw leedlams, ka tas nebutu wajadfigs, ja starp minetas draudses lozkeem atrafios daudi tahdu, kuzi latwifki neprastu. Bet tad nu wif fhichs draudses lozkei dsmufchi Latweefchi, (isnemot til retu lahdu, kuresch no Wahzu tautas zehlees, bet kas ari no fen feneem laiteem Widsemē dshwodams, prot labi pa latwifki, neta wahzifki) kapehz tad wajadfiga wehl Wahzu deewalposchana? Preejatos loti, tad lahds fcho jautajumu ifflaidrota.

No Durbes pufes. Behdigs atgadijums notizis to nakti no 11. us 12. februari. Agrā rihā eet mahzitateja pagasta Jaunsemju mahju kalpa feewina pee afas uhdeni smelt, un par leeleem bribnemeem eerauga pafeklaja akā, kur tilai 3—4 pehdi uhdena, lahdu wihru fastingufchu fehdam, kuru iswellot pasihit par tuweja Raibeneeku pagasta B. mahju gruntneeku. Ra domā, tad reibulis tas eemeelis, kala akā eekuhlees. Tai wakarā no ne wifai tabla Padones froga nelaimigais nahdamā eemaldijees pee fawa drauga, kuresch wianu dshrees pawadit us mahjam. Bet fhichs nebijis wehl fataifjees, tad jau nelaimigais isgahjis, un pa tumfu eemaldijees augfchmineto mahju akā. Tagad to apraud feewo un nepeaugufchi behri. Al, kur lai atrodam fawā pufē tahdus, kas zilwezi waditu un pamahzitu! — Kad dibinatos kreetna beedriba, tad gan daudf mas nostahtos frogu preeki, un tad wehl, kaut skolās butu kreetni skolotaji, kas flubinatu laudis wairak us laifrafstu laifchana. Dajchs warbut jautahs: „waj tad nemas nelafam awifes?” Nu, finams, lafam gan „Latweefchu Awises,” bet no tahm nedabujam smeltees preefch dshwes leetderigās, fazenfigus, usmudinojofchus rakstus, lahdu war laft „Balki,” „Balt. Semkopi” un zitās no pafchu tautas ifdoitās un apgahdatās laifrafstās, kureem ir it ihpafchi tas noluhke, tautu pazelt augstakā stahwofki.

Kahdam krons Kenfian muischas pag. L. S. fainneekam bij wehris hōja aifgahjis. Wianu atrada kuhli gulot, galwu pabafufchu apafsch pelu lastes. Kad wehrim gribeja ahdu nodihrat, tad jau it stipri smirdeja, ari wilna gahja nost no tahs pufes, us kuras bij atrafis us mehseem gutam. Us fainneeka un lahda teefas wihra jautafchanahm, israhdijahs, ka tillas fainneeje, la ari meitas, atminahs tilai preefch pahri deenahm wehris gruntigi dshwu redsejufchas. Ta tad wehris bij gandrihs 48 stundas fagulejis kuhli, kur meitas un fainneeje, wairak reifas par deenu eet lopeem ehst un djeht dot.

Ihsti preefchshimiga fainneejiba! Mahrtian Janis.

No Dignajas. Pee mums pehdejā laika til beefchi noteel firgu sahdbas, la gan laifam nekur. Pat deenas laika, kur aibtraujis, newari firgu atstahst bef farga. Pee mums firgu sahdbas pawezina diwu laimiku gubernu, Witefshas un kauras tuwums. Otrā gubernā grehti sagtu firgu dabut. Dignaja ir krons

pagafis un tapehz zerams, ka tagadeje mahju nomneeki drihs paliks par gruntneekem. Bet dajchi negrib mahjas pirkf, mulktigi un welti dibdamees no semes dalifchanas starp dwehselem. Grehtaki klahjāhs fchejeenes mahzitateja fainneekem, kureem fhogad kontrofteem beidotees, mahzitatejs gribeja til leelu nomu uslekt, ka fainneeki bij fpeesti eet sehlotees pee fenatora fga. Sadsihwes finā mehse efam, ziteem apgaboleem tahlu pakala, jo no fhahdeem waj tahdeem isrihlojumeem pee mums wehl nelo nesin, lai gan ari fhe jau manama gariga fazenchanahs, kas dod labas zerbahs us preefchdeenahm. Bet tagad pee mums leelakā daka mekle pajaurinofchanu frogōs, kureem newifai laba flawa. Laudis ihpafchi daudf par S. frogu. Pee mums daudis, wifim mufhu kalpi, atdod fawus grehti pelnitus grafchus waj nu „Zizam” waj „miffjai.” Daschad jaunelles atfal atdod fawu pelnijumu lahda it fauzamā „kaupmanetei” par paregofchanu. To eewehrojot stipri butu jagaida, ka ari Dignajefchi zefstos us wifu, kas labā un teizamā. Par laifkofsteem runajot jofaka, ka Latw. Aw. flaitā fhogad pee mums til eekem trefchu daka no pehrnaja, un to teef atfal tautiftee laifrafsti wairojufchees. Ari pee mums dajchi esot apbalwoti ar tā fauzamo araja dahwanu.

Neveles pilfehtas domes fapulze, la „Wirulane” raksta, domneeks Ischumikows lizis preefchā, lai Keifara Majestetes kroneschanas svehtkeem par peemixu dibinā Kreewu meiteku flolu, bet pilfehtas galwa, barons Uelskūlīs, teizis tam preti, ka kroneschanas svehtkeem par godu jairihfojot laifchu svehtki, jo preefch Kreewu meiteku flolās dibinofchanas pilfehta neesot deefgan bagata. Mineta awife tam peefihmē: „Pehz mufhu domiam fchi leeta ilseefahs gan druffu bribnifhka. Zitadi pilfehtai ir naudas deefgan, smits tuhstoscheem par welti, to malfat ahsemneekam, kuresch itaifa uhdenswadu, no la naw nekahda labuma, un Wahzu teatra direktoram fatra gada malfot wairak tuhstoschus par „isgihribas weizinafchanu,” bet Majestetes kroneschanas svehtkeem par peemixu dibinat Kreewu meiteku flolu, kas tufchu ari laifam druffu fihmejahs us „isgihribas weizinafchanu” — la preefch tam nabagai Baltijas pilfehtai newar but naudas? Nobaga pilfehta!”

Igaunija peedshwotajem mehdi pascheem peederet buhdinas, kuras peemifi. Schahdi buhdneeki dabu no fainneeka lahdu fuhriti semes preefch apstahdafchanas, par to wineem jalalpo falihgtās deenas. Kad lahds tahds buhdneeks newar wairis ar fainneeku falihgt, tad tam ar wifu buhdu jamelle zita mahja, kur to peekem. War gan eedomatees, zil grehta dshwe tahdeem buhdneekem, lam jawafajahs no weenas weetas us otu un jahhrda, jawadā un jafakrauj beefchi fawas buhdinas. Harijas apgabala S. pagasta, la „Wirulane” raksta, jau pehrnaja pawafara dshimtslungš peeteizis fawem semneeku mahju rentneekem, ka teem tahdi buhdneeki is fawahm robeschahm jaidfen; kas to nedarifshot, tam jamafajot 25 rbl. strahpes par lairu buhdu, kas wira mahjas daka atrodahs. Dajchi esot jau dabufufchi fcho strohpes naudas summu malfat, par to, ka bijufchi zilwezi un atwehlejufchi peedshwotajem palikt, kuzi nekur newarejufchi atrafit zitu mitekli. Nu dshimtslungš noteizis, ka lihds fhigaba Turga deenai wajagot but wifahm buhdahm noahrditahm. Dajchi buhdneeki bijufchi pee gubernatora sehlaschibas tuhgtees, bet par to dshimtslungš lizis wianu buhdas tuhlin noplehst un fainneekem 25 rbl. strahpes malfat. Schee nabaga zilwezi esot tagad leelā postā. Jaunu weetu tee newarot atrafit un buhdas kolus ari neweens nepehrkot. Dascham labam japhrdodot fawi lufstonifchi par smeella naidu un zaur to wianu dshwe topot glufchi ipofita un wianu atstahsti bef pajumta un nabadsibā, ta ka neatleekot zits, ka eet sagt waj deedelet.

Peterburgā, 28. febr. Romirufchais kaas Gortfchalows bija 85 gadus wezs. Wehl pehdigā azumirkli zereja, ka wianu stiprā daba pahwarehs krihst. Sefiddeenas rihā wiansch nofuhitja laimeswehlefchanas telegramu Keifaram; Keifara atbilde jau neatrada wianu wairis dshwu. — Bijufchais eefchleetu ministers Matows pagahjufcho nakti peepeschi nomira.

Domenu ministerija, la Kreewu awises fiao, nodomā dibinat daudf semaku laulfaimneejibas flolu, kas dolifchotees diwās nodalās, un bufshot flaitamas pee trefchās waj zeturtās fhkiras flolahm. Semokās flolās (no zeturtās fhkiras) pastahwefshot preefch kreetnu lauku strahdneeku ismahzifchanas. Wiras mahzibas laifs nebufshot ilgā, un mahzellis tur eemahzifchotees wifu, kas wajadfigs semneekam, kuresch apstahda patis fawu semes gabalixu, waj strahda pee otra par kofpu. Augstakās flolās (no trefchās fhkiras) mahzellis eemahzifchotees wifu, kas wajadfigs preefch leelakās laulfaimneejibas. Bef tam wehl pastahwefshot ihpafchās

flolās, kuras warefshot dabut plafchaku mahzibu lahds fewifchlās laulfaimneejibas nodalās, par peem. dahrsneejibā, wihna audsinafchanā, mefchlopibā, bifchu turefchanā u. t. j. pr. Semokās laulfaimneejibas flolās trefshot usnemti tahdi, kas jau isgahjufchi zauri semokās pagasta flolās; preefch eefstahfchanahs augstakā laulfaimneejibas flolā tiks pagehrets, la mahzellis jau butu isgahjis zauri diwlofigu lauffkolu. Tahds apgabals, kur truhktu peenahlofcho pagastu jeb lauffkolu, tiks dibinata fewifhka fagatawofchanas klase pee laulfaimneejibas flolās. Ar mahzibas pabeifgchanu laulfaimneejibas flolā bus faweenotas finamas teefibas fara klaufbas ispidifchana. Bef tam waldbiba nodomajot isdot jaunu likumu par palihdribu tahdahm laulfaimneejibas flolahm, kas tiktu dibinatas no privat-wihreem. Palihdriba bufshot fhahda: 1) kronis doshot bef atmakas wajadfigo semi preefch flolās, prott preefch zeturtās fhkiras flolās 50—200 defetinu, un preefch trefchās fhkiras flolās 200—500 defetinu semes; preefch flolahm ar fewifhku mahzibas mehri doshot 10—50 defetinu; 2) semes weeta kronis grib dot ari, naudas peepalihdribu no 150—3000 rublu par godu. (Ahrfahrtigōs atgadijumōs flola war dabut ari abas palihdribas, proti semi un naudu.) Katram, kas grib dabut no krons palihdribu, bus jastahda preefchā finamas leezibas un drofchibas. (Kahdas tiks pagehretas, tas gaidamā likumā bus nofazits.) Ufraudfiba pahrlaulfaimneejibas flolahm latra gubernā peedereshot semfiba, un taif gubernās, kur fcho nebutu, — weetigeem domenu waldbibas preefchneekem. Scheem ustraugeem it ihpafchi us to bus jaluhko, ka krons peepalihdriba tiktu lahtigai leetata preefch nofazitā mehrtā.

No ahsemem.

Wahzija. Wahzu sozial-demokratu wadoni mehdi if gadus Schweize noturet kongresi jeb fapulzi, kura tee opfpreefch fawus kolus preefch nahlofchā gada. Ra Berlines „National-Zeitunga” fiao, tahda fapulze notifshot drihumā ari fhogad. Schai fapulze tiffshot apfpreefchi fagatawofchanahs foki preefch reichstaga zefchanahm Wahzija, kas notils nahlofchā gada. Dahlaf fapulze fpreedifshot par jautajumu, la wareiu 7 gaddis isplatit sozialistu domas pee laugeneekem, jo lihds fhim winas wairak tifa koftas pilfehtās.

Bismarka pagehrejums, atwehlet is walts lahdes naudu preefch taulas fainneejibas padomes dibinofchanas, beidlot gandrih tizis peekemts no Prufchu deputatu nama. Schis preefchlikums nesen jau reif tifa atraidits no deputatu nama ar leelu balfu wairakumu pee budifheta otrās apfpreefchanas. Bet pehz pafahwofchās lahtibas war atjaunot pee trefchās balfofchanas latru preefchlikumu, kas pee otrās iskritis zauri. Ta tad ari no lahdeem Bismarka peekritejeem pee trefchās balfofchanas peepeschi tifa atjaunot naudas pagehrejums preefch Prufchu fainneejibas padomes. Schoreis preefchlikums tifa atraidits ar 192 pret 191 balf, t. i. ar weenas balfs wairakumu. No tam redjams, ka pee trefchās balfofchanas dajchi balfojufchi zitadi, neta pee otras.

Par wezā Kreewu krafa Gortfchalowa fastrgfchanu jau nesen tifa firots. Gortfchalows tagad atronahs Baden-Badenē. Ra „Fig. Ztg.” pehz lahdam Berlines awifem fiao, Gortfchalowa flimiba esot deefgan ehromota. Wizam esot bijufe stipra wemifhana, un iswehmumā esot atrafis foffors, ta la butu jadomā, la flinneekam eedota fchi gite. Ahrsti pastajufchi atgadijumu polizejai, kura tagad isrihlojot flepenu ismelelejumu.

Prufchu deputatu namā deputats Lafens (Dahnis) is Seemel-Schleswigas, zehla waldbai preefchā peeprafijumu par Dahnu pawalstneeku peepfchana pee fara klaufbas ispidifchanas Seemel-Schleswigā. Gelfchleeru ministris Putkamers ifflaidroja, ka waldbiba newarot atfwabinat Dahnu pawalstneekus no fara klaufbas, ja tee gribot ufturetees Schleswigā. Bet katram, kas negribot ispidit fara klaufbu, esot atkauts, aiseet us Dahniju. Ta tad redjams, ka Prufchu waldbiba paleef pee fawa fpreeduma fhai leeta.

Baden-Badenē, 11. martā (27. febr.). Kreewijas walstanzlers kaas Gortfchalows fchoribt agri nomira.

Aufiro-Ungarija. Strihdi starp Poekem un Ruffneem (Mafkreeweem) Galizija paleef arweenu afati. Tad nesen parahdijahs runā, kuru Ruffnu deputats Kulafchfowskis turejis Aufirofchu deputatu namā. Schai runā tas iffajis, ka Ruffnu apfpreefchana zaur Poekem bafnizahs finā peepfeshot Ruffnus domat us pahreefchanu zita tizibā. Galizijas Ruffni, la finams, peeder pee tā faufkeem unijateem jeb pufstatokeem. Jau pahri gadus atpafak pee wineem eefahufchēs kufefchanahs, kuras mehrtis bij, atraut unijatus no katoku bafnizahs un atgreest tos pareftizigā bafnizā, pee kuras Ruffnu tehwu

tehwi wezalds lairds peederejuschi. Schi kusstehanahs gan jau daudskahrt tiluse pahrumata, bet wina lihds schim netila tureta par loti stipru. Bet tad jau Rusinu deputats klaji aistahw to Austreeschu tautas weeneeku kapulze, tad jadoma, ka wina paliluse deefgan nopeetna. Galizija attal reis apstiprinajahs mahziba, ka lauschu apweeschana tautibas un tizibas sira pataifa appeestos til par wehl zeetakeem lateiweem preeksch fawas leetas, un tahda wihse atnes itin otradus augkus, nekā spaiditaji zerejuschi.

Parise, 12. martā (28. febr.). No kahdam 2000 personahm apmeklets mihtiasch wolkala wakar wafara isfazijahs, ka walsis pamata-likumumu rewisija wajadfiga, un nonizinaja deputatus, kas nesen deputatu nama dewufchi fawu balfi preeksch rewisijas atlikshanas. — Mubrneeku strahddeeki notureja kapulzi Riwoli sahle, sem Gijo (Gupot) wadisshanas. Kahds isteikums no Gijo, ka peektideenas mihtiasch tizis wadits no bona-partistiem, fahzela shwu pretoshanos un draudus, pehz tam nahja kausshanas. Gijo'am, falautam, bija jastahj sahle.

Fransija. Scharkes herzogs, weens no Orleansu printshiem, kas nesen tila israiditi is kara deenesa, dodahs zelot, kopā ar grafu Montekaku. Wini zefschot us Kreemu-kautastju, un no tureenes us Afganistanu un Indiju.

Legitimistu partija Lilles pilsehta attal isrih-kojuse demonstraziju. Kahda kapulze, kura par preekschfehdejaju Bodri d'Alons, tika turetas usmusinasshanas runas. Legitimists Barbes beidfa fawu runu ar usai-zinajumu, atjaunot tos swehrus, kas Monpelje pilsehta swehreti generala Schareta preekscha, proti kertes fawa laifa pee eerotscheem preeksch tehnia. Wisa kapulze pazehlfuseh un noswehrejuse, pehz kam kapulzetee schelruschees, fauldami: „Lai dshwo tehniash!“

Anglija. Par Donawas konferenzi sira, ka wina wehl ne-efot galigi ischkliruse wisus jautajumus. No

eezshkuma isligees, ka konferenzes dalibneeki butu wisds jautajums weenojuschees, bet pee protokolola fastahdisshanas efot israhdijses, ka dascha sira notiluse pahprashana. It ihpafchi nosazijums par Kilijas eeteku, kas eet zaur Kreemu robeschu, wehl newarejuschi weenotees. Seelwalstju suhtni tadeht efot isprafjuschi jaunus instrulzijas no fawahm waldbahm.

Daschas awises sira, ka Anglijas seemelds at-klabta slepna Iru fabeediba, kas pastahmot is 6000 personahm un kura bijusshas fahites ar Dublinas slep-kawu bandu. Slepnejai fabeedibai efot bijis lohde 5000 mahziku sterliku. Wina efot bijis eerotschu krahjums is 12,000 rewolwereem un 50,000 gataweem patroneem.

Italija. No Neapeles sira, ka tur kahdas deenas atpaka bijis reti peedshwots flats, proti sneegs fahzid frigt. Bet til daudis no wina nekrita, ka butu warejuschi kamanas wisinatees. Laikam ari wisa Neapelē ne-butu atradusch neweenas kamanas.

Pahwests suhtisshot kardinalu Hohenlohi us Mas-kawu par fawu weeneeku pee keisara kroneshanas.

Belgrade, 11. martā (27. febr.). Naidis stary wal-dibu un bahnju nerimshas. Schabazes bihskaps atfah-pahs no amata.

Bulgarija. Knasē Alekanders zela us Mas-kawu apmekleshot pa preekschu daschas zitas galwas pilsehtas. Wispirms winsch nobrausshot us Ateni, pee Greeku tehnia, tad us Zetini pee Melnkalnes knasa, un beidsot us Darmshtates (Hesene), pee fama tehwa un tehwa radeneekem. No Darmshtates winsch wehlat taifni brausshot us Mas-kawu.

Bulgaru deputatu nams nospreedis dibinat Aleksandra gimnastju, par peemiru nelaikam Kreemu keisaram Aleksandram II.

Rumanija. Deputatu nams peenehmis preekschli-kumu, atwehlet waldbai 15 milj. franku preeksch zee-tolschaw buhwes darbeem, lai Rumanija turpmal butu

labaki apfargata. Rumaneeschu waldbi nodoma is gabus isdot tahdu summu preeksch semes apzeetinasshanas.

Egipte. Siras is Sudanas pastahwigis grosahs. Tagad atkal sira, ka Egipteeschu spehli efot falahwuschhi melu praweeti.

Seemet-Amerika. Par Iru Scheridana isdoschanu Anglu waldbai, spreedums wehl naw taifid. Pehz fahlguma stary Sawaenotahm Walsim un Angliju par fawstarpigu noseedsneeku isdoschanu pastahw til 5 isdo-shanas zehloni. Slepawibas usbrukums, jubraslaupijums, bedsinajums un nardas palaktaisshana. Par scheem noseegumeem, ja waina daudis mas peerahdita noseedsneeki isdodami. Par ziteem noseegumeem katra waldbi pehz fawas patikshanas war isdot noseedsneeku waj ari leegt isdoschanu. Schertdanam laikam newarehs peerahdit, ka tas patis peedalijees pee kahdas slep-kawibas Irija. Ja Anglu waldbai ari-butu leezibas, ka tas peederejis pee slepensas fabeedibas, kura isrih-kojuse slepawibas, tad Sawaenotahs Walsis tomeht waretu leegt wina isdoschanu.

Atbildes.

A. G. — D. Warat suhtit wehl labdus siraajums, bet par dsejokeem — toti pateizamees un islahgtumees labi lgl muhs ar teem peetaupit.

Wigas pastarim. Derehs gan. Tos, kas jau irahd pehz eefehjas isleestajim.

R. N. — U. A. Siraajumu par balfi, ko barons D. isrih-kojis, kur warejusshas, kas itai flaitas no walga, un kur sulaineem trihs fawadi noskatas harmonitas pehz pawehles bijis jafpehle us trepem, tad sahle trosknie fahzhees, newaram usnem. Dru pafneegsim, bet libdj ar peeshmejumum.

Maudisshneekam. Jubfu suhtijumus efam dabajusch, paldees. Semkopis ar Peelikumu Jums teel fahitis pehz usdotas abrefes.

Atbildigs redaktors: **Stahia Juhlijs.**

No zensures atwehlets. Riga, 2. martā 1883.

Studinajumi.

Tos zeen. Balt. Semkopja abonentus, kuri fawu eksemplaru wehl naw famakfajusch, lubdsam wiswehlahkais lihds 15. martu sch. g. to isdarit; no tahs deenas neweenam wairs nesuhstisim, neds Semkopja neds Peelikuma, kuresch tad wehl nebus famakfajis.

Balt. Semk. administrazija.

Dšiti fajustas, kielnigas pateizibas
isfalaw augstl zeentil tautetei sovranistec
*** jtdsei is Rigas
un tapat zeentim Dres kgam,
par eewebrojami laipnu peedalisshanos pee kon-
zerteem Sotas muishas balnza un Ushkau
skolas nama.
Uhseneeki.

Puhzischu Gederta un beedra
apghadiba dabujama
Abbezite,
pilniga burtoshanas un lasshanas pirmā
mahziba.
Maksa 10 kap.

Jauna grahmata
dabujama Puhzischu Gederta un beedra
grahmatu pahrdotawa, Uhr-Rigas Kalku-
eela Nr. 14.

Erklärung
der heiligen zehn Gebote
für Kinderbergen.
Bearbeitet von **Johann Abbel.**
Maksa 20 kap.

Zeem. publikai pasiroju, ka pehdejee ef-
semplari no pagastu likumu grahmatas jeb
„Eikumi un nosazijumi
par pagastu waldissham un
polizeju
no G. Matra,
dabujami par loti lehtahm zenahm manā
grahmatu pahrdotawa, Zeligawa, Katolu
eela Nr. 48.
Ar zeentishanu
J. Jegers.

Labas dihgstosshas abbolina fehklas
pehrf **Brahli Martinson,**
Uhr-Rigas Kalku eela Nr. 8.

E. Jakobsohna buhwmaterialu pahrdotawa
Zeligawa, Dselszeta eela Nr. 5,
schlehtfeela pa kreisi roki, eepretim jaunajam zeetumam,
peedahwa par lehtafajahm zenahm no fawa labi ismekleta un bagati apghadata fawu
buhwmaterialu lehgera, ka:
egles un preekschu balkus, plankas, dehtus, laktas, spundetus
un ehweletus dehtus, grihdn lihstes, alfschuu plankas un deh-
lus, eeksch, un ahra fleidungas wifada garuma un beesuma, tapat ari
preekschu **shliperu nomatus, needrites, skalus, wifadas sortes keegetu**
dubultas un krahfns klinkinus, kalkus, dakstinus un Augtu keegetus

Saweem zeentiem pirzejem un ziteem par sira, ka pahrdodu
Waldenburgas baltas logu glahses
pehz wifada mehra par fabrikas zenu.
Zeentiem kundem bodu to pabomu **pusbaltas glahses weeta nemt baltas,** jo efwu ar
fabrikas waldbidibu dabujis leelatu mehru. 13 weenadi un 24 zoli otradi. Kaste 60 tahpeles.
Ari eeteizu tos no U. F. Schwarzhoffa taifnis

tschuguna, dsels- un tehrauda arklus,
kuri wairaf isstahdes ar goda-algahm zeentii dehl stipra darba un labas eeriktes.
Wehl peedahwaju fawu pilnigi apghadatu lehgeri no wifadahm dsels-
leetahm, schlipelem, plihstem, atflehgahm, zepeschu krahfneem, ka
ari deguti, trahnu, ellu un wifas pee buhwes un semkopibas wajadfigas
prezes. Apfolu taifnu un lehtu zenu.
Ar zeentishanu
Sander Martinsohn,
Riga, Uhr-Rigas Kalku-eela Nr. 16/18.

Mupat inahlfuse grahmata:
Zahnis G.!
Dshwes gahjums, jeb
Newainigi zeetis zilweks.
Stahsis no kahda kursemes argabala.
Dabujama **Puhzischu Gederta** un beedra
grahmatu bodē, Riga.

S abalos pascha bihdeletus kwee-
schu miltus, rupjas un smaltas
kweeschu klijas, pahrdod par
lehtahm zenahm un mihtki
wahroschas sira sorte, pehrf
E. Jakobsohn,
Katotu eela Nr. 16, sataja bodē, Zeligawa.

Maltu Gipsi,
labalos mehklus preeksch abbolina un pah-
schu-augeem, pahrdod
gipsa fabrika no
J. G. Zelm'a,
Riga, Palejas eela Nr. 9,
(pee Jaunem wabrteem.)

Labas, tibras
sarkanā abbolina fehklas
pehrf
S. Goeginger,
eela Wils-eela Nr. 19.
Riga, Nikolai-eela Nr. 41.

Rungu drehbju magastina
no
Chr. Lermann,
Riga, eela Kaleju eela Nr. 21,
(Zahnu eela shuhri.)
pahrdod gatawus tungu apgehrbus, ka seemas **pa-**
letos no 16 rbf, sablot, un fahstelschanas isha
laifa isdara un mehrenti aprehkna.
Gelfsch un absemju drebbi, kas atrodahs manā
noshtawā aprehknu par fabrikas zenahm.